

Osztályok és pártok

Sajnos című cikkében (november 27.) Szalai Erzsébet a Szabad Demokraták Szövetségét a „nagytóke pártjának” nevezte. Ebben nem volt igaza. 1989 után a pártok nem osztályszimpátiák alapján szerveződtek meg, hanem eltorzult ideológiai tradíciók szerint. Ezért olyan áttekinthetetlen a magyar politikai élet, ezért történhet meg, hogy a horthysta jobboldal atavisztikus hagyományaihoz kapcsolódó Fidesz, ha politikai szempontból tanácsosnak látja, csatlakozik a pártállami hagyományokat dédelgető Munkáspárt etatista népszavazási kezdeményezéséhez. Az SZDSZ éppúgy nem a nagytóke pártja, ahogy a Munkáspárt vagy az MSZP sem a munkásosztályé. A nagytóke pártjainak a leginkább a Magyar Szocialista Pártot és a Fideszt lehet nevezni – e két párt körül tömörül a legtöbb tőkés kuncsaft, mert tőlük várhat a leginkább lukratív megrendeléseket. Az SZDSZ érdekérvényesítő képessége túl kicsiny, így hát még akkor sem lehetne a nagytóke pártja, ha az akarna lenni. Mindezzel persze nem állítom, hogy a szocialisták és a fiatal demokraták a nagytóke pártjai – mindketten néppárti törekvéseket testesítenek meg, vagyis ellentétes érdekek kiegyensúlyozott képviselőjét tekintik feladatuknak. Csak azt állítom, hogy a nagytóke többet vár tőlük, mint a szabad demokratáktól, és ezért buzgóbban támogatja is őket.

Ami a szabad demokratákat illeti: politikailag a polgári forradalmak örökösének tekinthetik magukat, amennyiben a politikai jogok teljességének az alapján állnak. Gazdaságpolitikai nézeteik azonban megosztják őket. A neoliberálisok csak a politikai jogok egyetemlegességéért szállnak síkra, a törvény előtti egyenlőség és a szólásszabadság hívei tehát, de

nem tekintik feladatuknak az evéshez vagy az emberi létkörülményekhez fűződő jogok, a szociális jogok képviselőjét. Szerintük az univerzális szabadság a hajléktalanság és az éhenhalás szabadságát is magában foglalja, mert ennek alkotmányos tilalma a tőke szabad mozgását korlátozná. Én mint baloldali liberális a végletes neoliberalizmus híveihez nem vonzódok jobban, mint mondjuk a rasszistákhoz. A rasszisták azt szorgalmazták, hogy pusztuljanak el az általuk gyűlölt vagy lenézett fajok, a végletes neoliberálisoknak pedig az ellen nincs kifogásuk, ha a szegények fordulnak fel éhen.

Ideje volna, hogy a Szabad Demokraták Szövetsége leszögezze: a politikai jogokon kívül alapvető szociális jogok is megilletik az embert, és hogy embertelen az a társadalom, mely ezeknek a jogoknak nem tud érvényt szerezni. Ha olyan kiváló szociológus, mint amilyen Szalai Erzsébet, a nagytóke pártjának nevezheti az SZDSZ-t, akkor eljött az ideje annak, hogy e párt a nyilvánosság előtt tisztázza, milyen érdekek védelmében politizál. Erre azonban csak akkor lehet képes, ha lerázza magáról a „nemzeti közép” értelmetlen és demagóg öndefiníciójából rá háramló vacakságokat, amelyek egyebek közt arra hivatottak, hogy a szocialista pártot és az általa vezetett kormányt felmentsék a szociális felelősség alól. A szabad demokratáknak ki kell mondaniuk végre: vállalják a küzdelmet az emberi jogok teljességéért, és kötelességüknek tekintik, hogy szembenézzenek az ebből a pozícióból rájuk háramló feladatokkal, még akkor is, ha erőfeszítésük belátható időn belül csak részleges eredményekre vezethet.

EÖRSI ISTVÁN